

VII-XIII. Yüzyıllar Arasında İslam Medeniyetinin İnsanlığın Ortak Mirasına Katkıları

6. Sınıf Sosyal Bilgiler – Ortak Mirasımız

İslam medeniyeti,
bilgiye değer vererek
insanlığa ışık tuttu!

Farklı kültürleri
bir araya getirerek
insanlığın ortak
mirasına katkı sağladı.

Bilim, sanat,
edebiyat ve
düşünce alanında
büyük eserler
verildi!

IX. YÜZYIL – BAĞDAT

Bağdat'ta kurulan Beytülhikme (Bilgelik Evi),
farklı dillerdeki eserleri çevirip inceleyen, araştıran ve yeni bilgiler üreten
büyük bir ilim merkezidir.

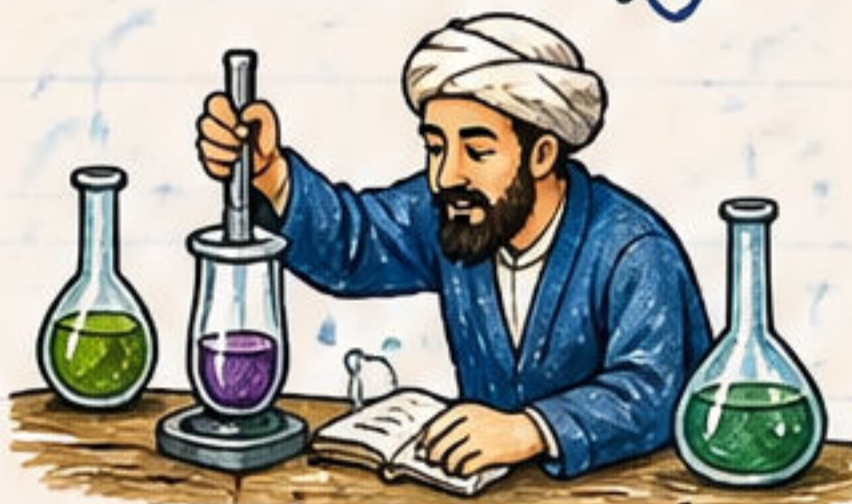
Bilgi

Yunan, Hint, Fars ve
Süryani gibi farklı
kültürlere ait eserler
Arapçaya çevrildi.

- Antik bilgiler korundu.
- Yeni nesillere aktarıldı.

Bilim

Matematik, tıp, astronomi,
coğrafya, kimya gibi
alanlarda önemli çalışmalar
yapıldı.

- Yeni buluşlar gerçekleşti.
- Deney ve gözlem önemsendi.

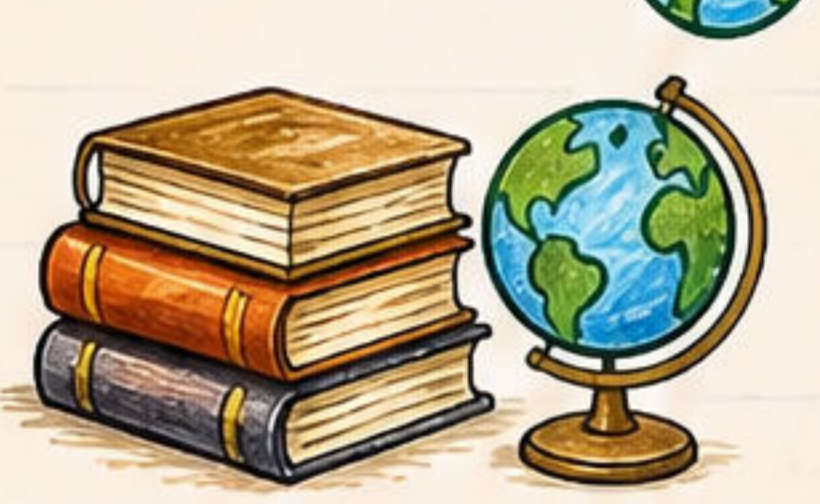
Hoşgörü

Farklı din ve kültürlerden
insanlar bir arada çalıştı,
fikir alışverişi yaptı.

- Saygı ve anlayış gelişti.
- Barış içinde bir ortam
oluşt.

Ortak miras

Yazılan kitaplar, yapılan
buluşlar ve eserler tüm
insanlığın ortak mirası
hâline geldi.

- Günümüze ışık tuttu.
- Geleceğe ilham oldu.

İslam medeniyeti, bilgiye verdiği önem, bilimdeki ilerlemeleri,
hoşgörü anlayışı ve kültürel zenginliği ile insanlığın ortak mirasına
büyük katkılar sağlamıştır.

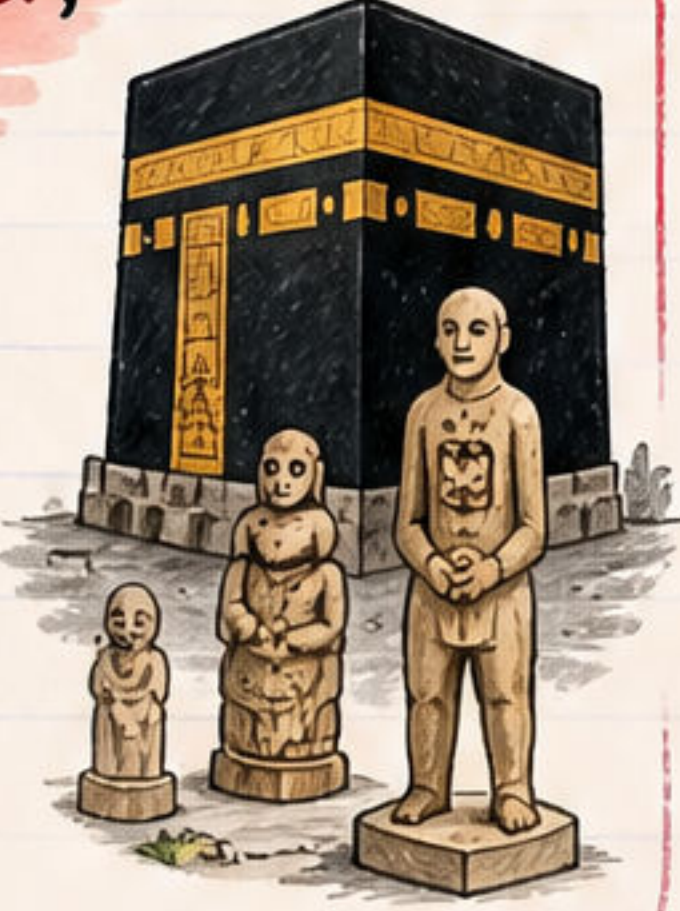

Cahiliye Döneminden İslamiyet'in Doğuşuna

Sayfa 2 / 8

Cahiliye Dönemi: putperestlik, kabileler, kan davaları

- Arap Yarımadası'nda birlik ve düzen yoktu.
- Putperestlik yaygındı.
- Kabileler arasında üstünlük yarışı ve kan davaları vardı.
- Kız çocukları hor görülürdü, faizcilik, kumar, içki, hırsızlık gibi kötü alışkanlıklar yaygındı.

İslam, bu karanlığa ışık oldu!

Peygamberimiz barış, adalet ve merhamet getirdi.

571: Hz. Muhammed'in doğumu

- Hz. Muhammed (s.a.v.), 571 yılında Mekke'de doğdu.
- Babası Abdullah, annesi Âmine'dir.
- 6 yaşında annesini, 8 yaşında dedesi Abdülmuttalib'i kaybetti.
- Çocukluk ve gençlik yıllarında dürüstlüğü, güvenilirliği ve doğruluğu ile tanındı.

610: İlk vahiy

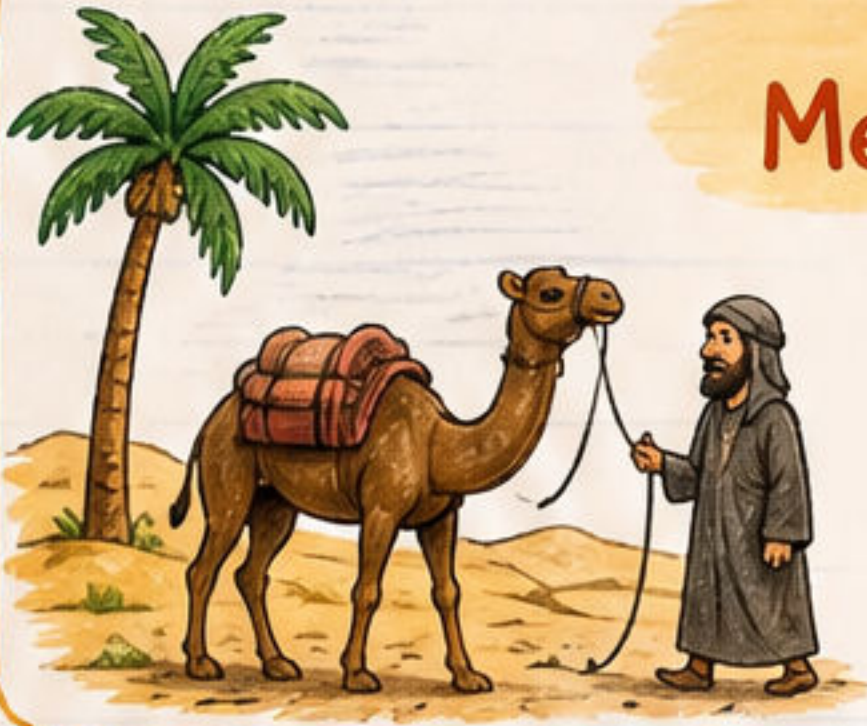

اِقْرَأْ

- Hz. Muhammed (s.a.v.), 40 yaşında Hira Mağarası'nda ibadet ve tefekkür ederken Cebrail (a.s.) geldi.
- "Oku!" emri ile ilk vahiy indi.
- Allah'ın (c.c.) emriyle insanları İslam'a davet etmeye başladı.
- Tevhid inancı ve ahlaki değerler insanlara anlatıldı.

622: Hicret - Mekke'den Medine'ye göç

- Müslümanlara yapılan baskılar artınca Hz. Muhammed (s.a.v.) ve Müslümanlar Medine'ye hicret etti.
- Hicret, İslam tarihinin dönüm noktasıdır.
- Medine'de güçlü bir İslam toplumu kurulmaya başlandı.

Hicret, takvimimizin başlangıcı kabul edilir. (Bugün kullandığımız Hicri Takvim)

Medine Vesikası - yazılı anayasa örneği

- Hz. Muhammed (s.a.v.) Medine'de farklı gruplar arasında barış ve birlik sağlamak için Medine Vesikası'nı hazırladı.
- Müslümanlar, Yahudiler ve diğer topluluklar hak ve sorumluluklar konusunda anlaştı.
- Karşılıklı haklara saygı, adalet ve yardımlaşma esası benimsendi.
- Bu belge, dünyadaki ilk yazılı anayasa örneklerinden biridir.

Suffe

- Mescid-i Nebavi'nin bir bölümünde kalan ve ilim öğrenen sahabelerin yeri.
- Fedakârlığın ve ilim sevgisinin sembolüdür.

Küttâb

- Çocuklara okuma, yazma ve Kur'an öğretilen eğitim kurumlarıdır.
- İslam'da eğitime verilen önemin göstergesidir.

Tıbb-ı Nebvî

- Peygamberimizin (s.a.v.) tavsiye ettiği doğal yöntemlerdir.
- Temizlik, ölçülü beslenme ve bitkisel tedaviler teşvik edilmiştir.

İslam; insanı, toplumu ve dünyayı güzelleştiren bir rahmettir.

Anahtar Kavramlar

Sayfa 3 / 8

Hicret

Mekke'den
Medine'ye göç.

Muhacir

göç eden
Müslüman.

Ensar

yardım eden
Medineli.

Halife

Hiz. Muhammed'den
sonra dinî ve
siyasi lider.

Beytülhikme

Bağdat'taki bilim
ve çeviri merkezi.

Küttâb

temel eğitim
kurumu.

Mevali

Emevilerin Arap
olmayan Müslümanlara
verdiği ad.

Hat, tezhip, cilt

kitap sanatları.

Dört Halife Dönemi

632 – 661

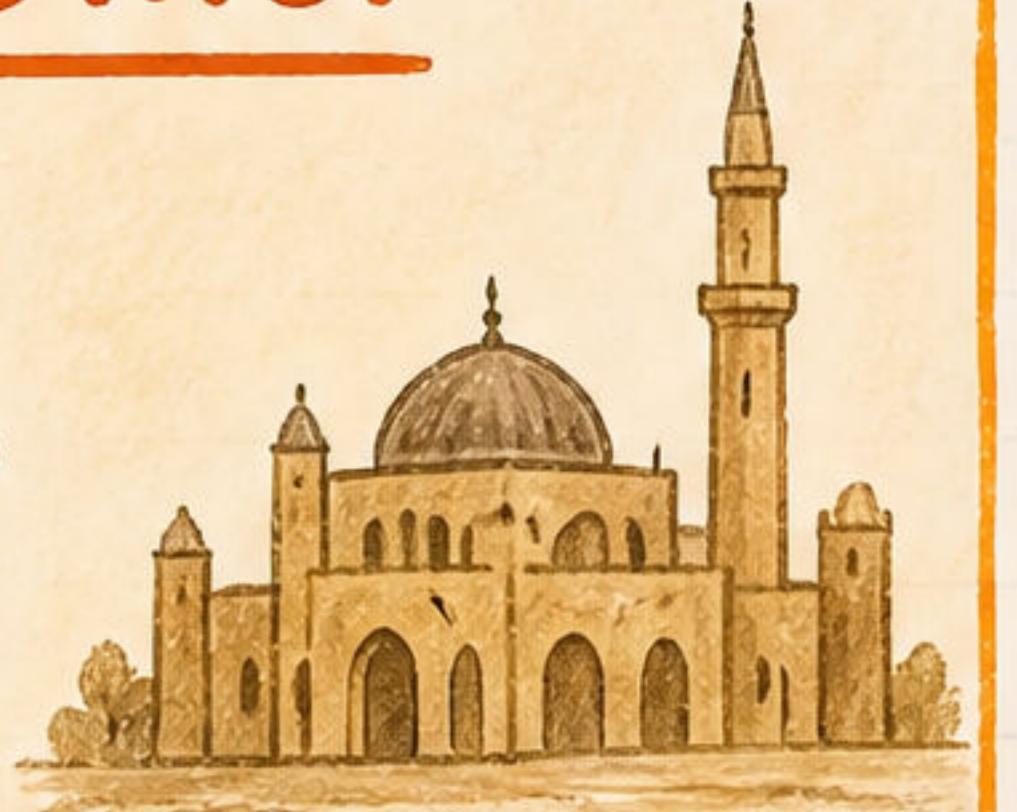
Hız. Ebubekir

Kur'an'ı
kitap hâline
getirtti

Hız. Ömer

- Divan
- Düzenli ordu
- Hicri Takvim
- Beytülmal

Hız. Osman

İlk donanma,
Kur'an nüshalarını
çoğalttı

Hız. Ali

İlim ve eğitime
önem verdi

Seçimle iş başına gelindiği için
Cumhuriyet Dönemi denir.

Emeviler Dönemi ve Endülüs

Sayfa
5 / 8

Emeviler, İslam devletini genişletip kültür ve sanata önem verdi!

661-750

Hem Şam'da güçlendiler, hem de Endülüs'te büyük eserler bıraktılar!

Şam merkezli

- Emevilerin başkenti Şam'dı.
- Devlet yönetimi burada merkezileştirildi.
- Anadolu, Kuzey Afrika, İspanya ve Orta Asya'ya kadar fetihler yapıldı.

Saltanat sistemi

- Emeviler döneminde yönetim, seçimle değil, babadan oğula geçen saltanat sistemiyle sürdürüldü.
- Halife, hem devlet başkanı hem de dini liderdi.
- Yönetimde Arap soylular öne çıktı.

İlk İslam parası ve Arapça resmî dil

- Emeviler, kendi adlarına ilk İslam paralarını bastı.
- Devlet işlerinde Arapça resmî dil olarak kabul edildi.

Hat, tezhip ve cilt sanatı

- Emeviler, İslam sanatlarının gelişmesine önem verdi.
- Hat sanatı güzelleşti, Kur'an-ı Kerim özenle yazıldı.
- Tezhip (süsleme) ve cilt sanatı gelişti.
- Camiler, saraylar ve günlük eşyalar süslü hâle getirildi.

Endülüs: bilim, kütüphaneler ve kâğıt

- Endülüs, ilim ve kültür merkezi hâline geldi.
- Kurtuba, Granada ve İşbiliye gibi şehirlerde büyük kütüphaneler kuruldu.
- Tıp, matematik, astronomi, felsefe ve edebiyat alanlarında önemli eserler verildi.
- Kâğıt yapımı Endülüs'te gelişti ve Avrupa'ya yayıldı.

Mevali politikası =
Arap olmayan Müslümanlara
ayrımcılık

Kurtuba Ulu Camii -
UNESCO Dünya Mirası

Abbasiler ve Beytülhikme

750-1258

📍 Bağdat merkezli

- Abbasilerin başkenti Bağdat'tır.
- Ticaret, bilim, kültür ve sanatın merkezi haline geldi.
- Farklı milletlerden insanlar bir arada yaşadı.

♥ Eşitlikçi ve hoşgörülü politika

- Farklı din ve milletten insanlara hoşgörüyle yaklaşıldı.
- Bilim insanlarına değer verildi.
- Adalet ve ilim öne çıkarıldı.

Beytülhikme:

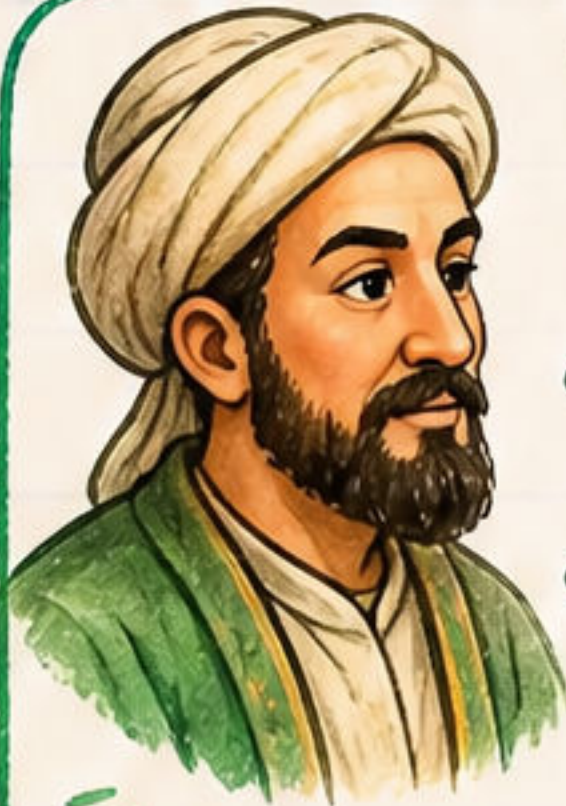
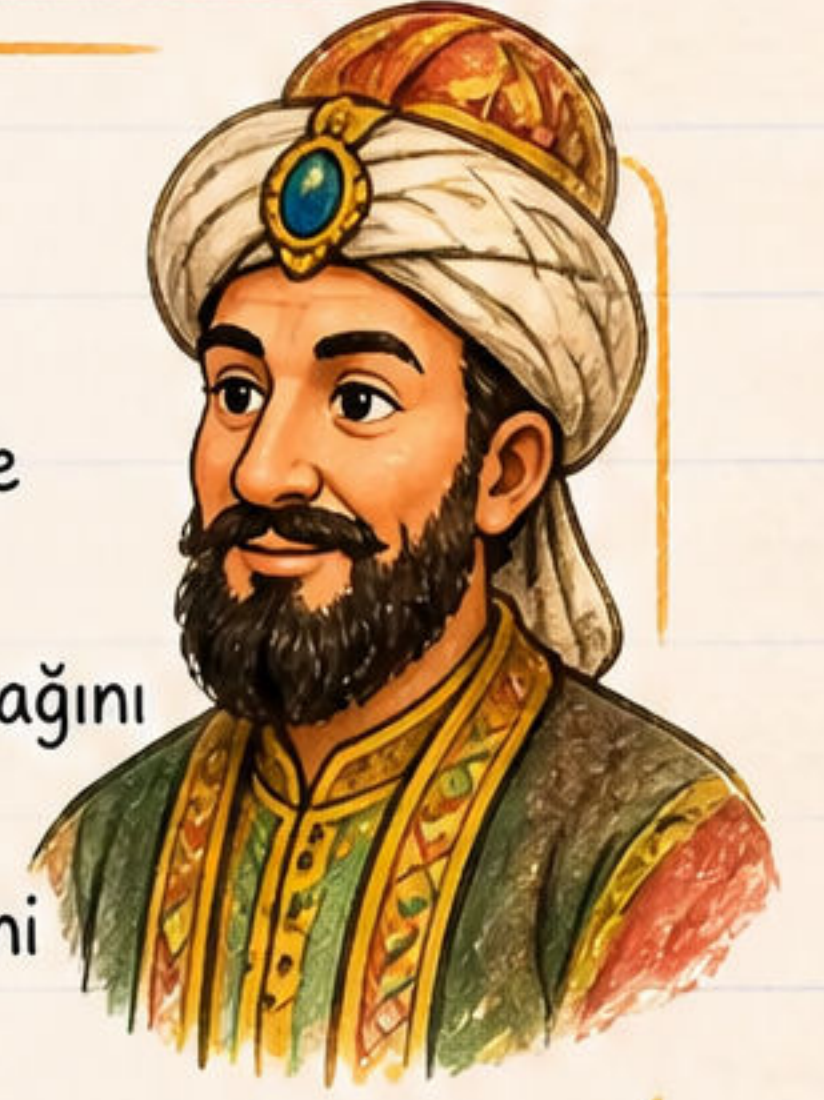
çeviri, matematik, tıp, astronomi

- Beytülhikme (Hikmet Evi) bir bilim merkezi ve kütüphanedir.
- Yunanca, Süryanice, Farsça eserler Arapçaya çevrildi.
- Matematik, tıp, astronomi, kimya, felsefe gibi alanlarda çalışmalar yapıldı.

Harun Reşid: parlak dönem

- Halife Harun Reşid döneminde (786-809) devlet güçlendi.
- Bilim, sanat ve edebiyat altın çağını yaşadı.
- Beytülhikme en parlak dönemini yaşadı.

İbn-i Sina - El-Kânûn fi't-Tıbb

- Ünlü hekim ve düşünür İbn-i Sina, tıp alanında önemli eserler verdi.
- El-Kânûn fi't-Tıbb (Tibbin Kanunu) yüzyıllarca Avrupa'da da ders kitabı olarak okutuldu.

751 Talas Savaşı -

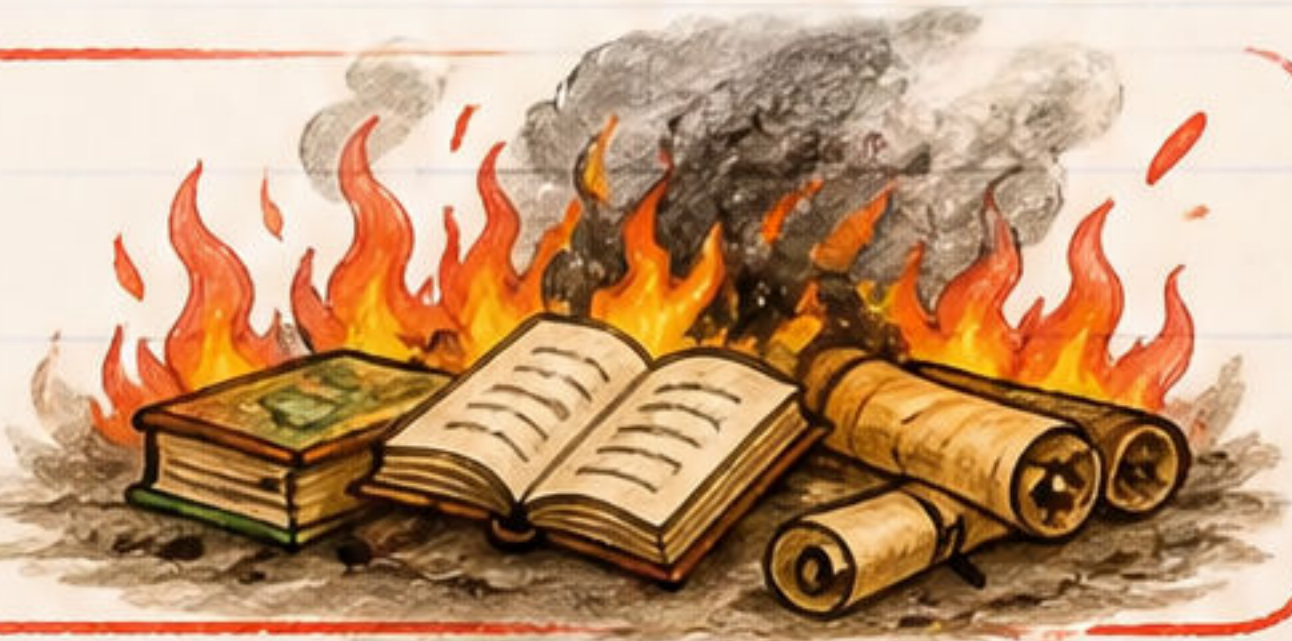
Türklerin Müslümanlaşması hızlandı

- 751'de Talas Savaşı'nda Abbasiler, Çin'e karşı Karluk ve Yağma Türkleri ile birlikte savaştı.
- Savaşın kazanılmasıyla Türklerin Müslümanlaşması hızlandı.
- Kültürel etkileşim arttı.

1258: Moğollar Bağdat'ı ele geçirdi!

- 1258'de Moğollar Bağdat'a girdi.
- Abbasiler dönemine son verildi.
- Beytülhikme ve kütüphaneler büyük zarar gördü.

İslam Medeniyeti'nin Ortak Mirasa Katkıları

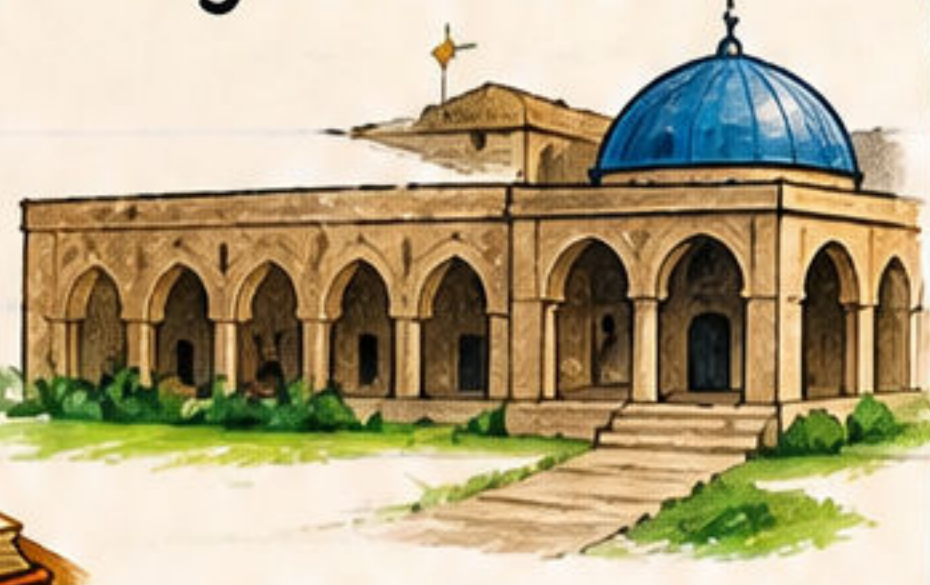
Sayfa
7/8

Eğitim

Suffe, Küttâb,
Beytülhikme

- Suffe'de ilim öğrenildi.
- Küttâb'larda okuma yazma öğretildi.
- Beytülhikme'de ilimler toplandı ve çevrildi.

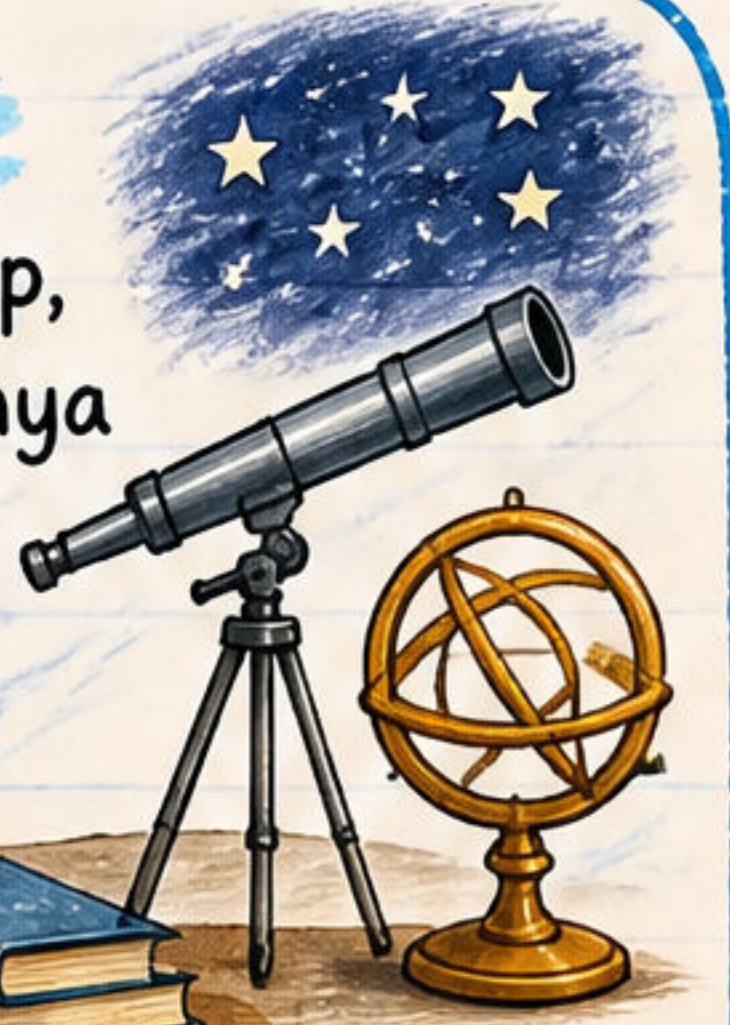

Bilim

matematik, tıp,
astronomi, kimya

- Matematikte cebir geliştirildi.
- Tıpta hastaneler kuruldu, ilaçlar hazırlandı.
- Astronomide gözlemler yapıldı.
- Kimyada deneyler ve yöntemler bulundu.

Hukuk

Medine Vesikası,
kadılık

- Medine Vesikası ile birlikte yaşama ilkesi benimsendi.
- Kadılar adaleti sağladı.
- Hukuk sistemi geliştirildi ve kurallar yazıldı.

Kültür

Hicri Takvim,
kâğıt

- Hicri Takvim düzenli zaman ölçümü sağladı.
- Kâğıt üretimi geliştirildi ve yayıldı.
- Kütüphaneler kurularak ilim korundu.

Sanat

hat, tezhip, cilt

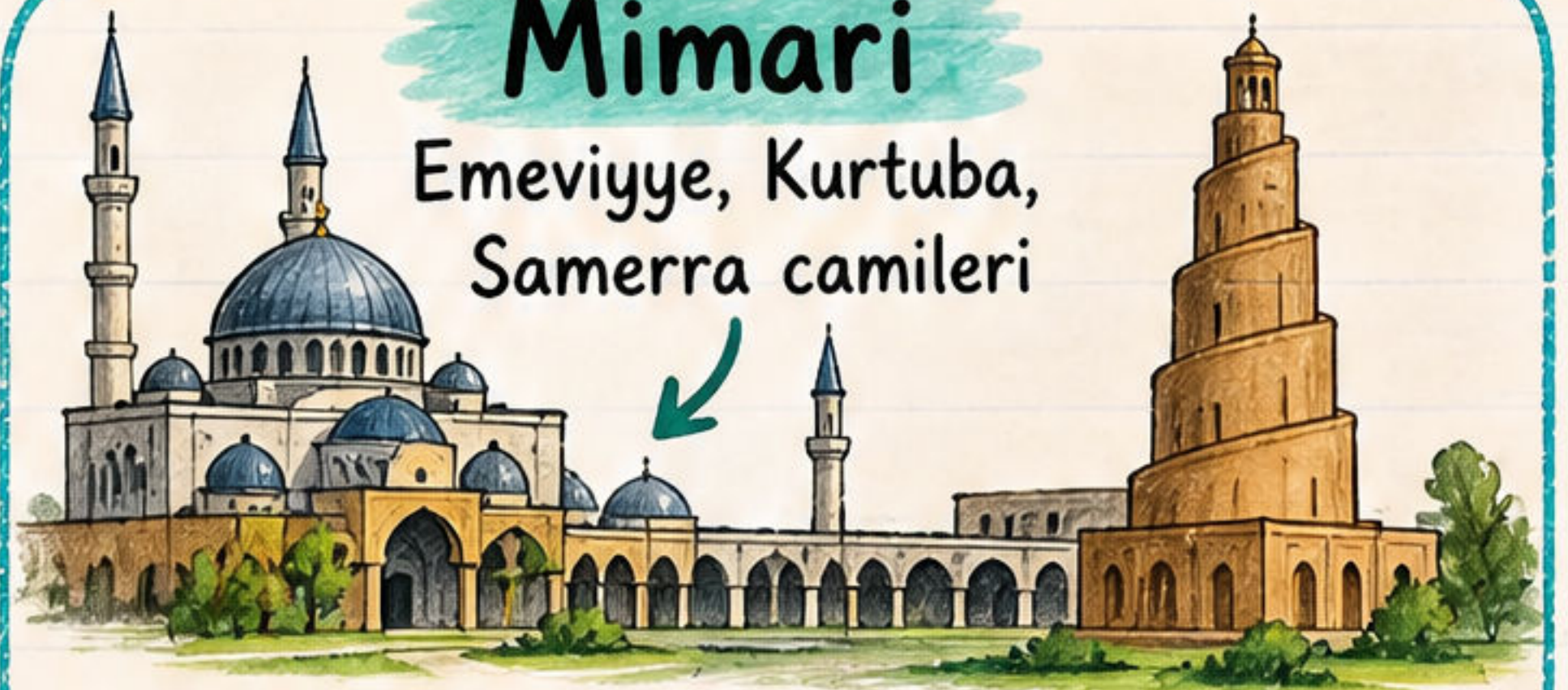

- Hat sanatı geliştirildi.
- Tezhip ile süsleme sanatı oluştu.
- Cilt sanatı ile kitaplar korundu.

Mimari

Emeviyye, Kurtuba,
Samerra camileri

- Emeviyye Camii mimaride öncü oldu.
- Kurtuba Camii ilim ve ibadet merkezidi.
- Samerra Camii mimari yenilikler getirdi.

Bu katkılar tüm insanlığın ortak mirasıdır.

Üç Dönemi Karşılaştıralım

- Aklında Kalsın!

Dört Halife

632 - 661

Emeviler

661 - 750

Abbasiler

750 - 1258

Yönetim

seçim

saltanat

saltanat

Başkent

Medine/Kûfe

Şam

Bağdat

Yaklaşım

kurumsallaşma

mevali
ayrımcılığı

eşitlik ve
hoşgörü

Katkı

Kur'an ve
divan

sanat ve
Endülüs

Beytülhikme
ve bilim

Aklında Kalsın!

Ebubekir
topladi,

Ömer
kurumsallaştırdı,

Osman
çoğalttı,

Ali
öğretti.

Etkinlik 1:

Boşluk Doldurma ve Doğru-Yanlış

A. Aşağıdaki cümlelerde boş bırakılan yerleri uygun kelimelerle doldurunuz.

- 1 Müslümanların Mekke'den Medine'ye göçüne _____ denir.
- 2 Bağdat'taki bilim akademisinin adı _____'dir.
- 3 Kur'an'ı kitap hâline getiren halife _____'dir.
- 4 Endülüs'ün ünlü camisi _____'dir.

B. Aşağıdaki ifadelerden doğru olanların başına "D", yanlış olanların başına "Y" yazınız.

- ☐ Dört Halife, Hz. Muhammed'in (s.a.v.) vefatından sonra ilk dört halifedir.
- ☐ Mevali, Arap olmayan Müslümanlara verilen isimdir.
- ☐ Abbasiler, Emevilerin yerine geçerek Müslüman dünyasında yeni bir yönetim kurmuştur.
- ☐ Beytülhikme, çeviri faaliyetlerinin yapıldığı ve bilimsel çalışmaların desteklendiği bir kurumdur.

Etkinlik 2: Eşleştirme

Aşağıdaki kişileri uygun olan ifadelerle eşleştiriniz.

1. Hz. Ömer

2. Hz. Ebubekir

3. Harun Reşid

4. Hz. Ali

a. Kur'an'ı
kitap hâline getirtti

b. Divan teşkilatını
kurdu

c. İlim ve eğitime
önem verdi

d. Devletin parlak
dönemini yaşattı

Aşağıdaki kavramların tanımlarını yazınız.

Kavram	Tanımı
Hicret 	
Beytülhikme 	
Mevali 	

Etkinlik 3:

Sebep - Süreç - Sonuç

Aşağıdaki olaylar için sebep, süreç ve sonuç bölümlerini yazınız.

Mekkelilerin
baskı yapması →

Beytülhikme'de
çeviri yapılması →

Emevilerin
mevali politikası →

Abbasilerin eşitlikçi politikası
İslamiyet'in yayılışını nasıl etkiledi?

Etkinlik 4:

Kendimi Değerlendiriyorum

1

Hicret'in önemini Hicri Takvim ile ilişkilendir.

2

Dört Halife Dönemi'ne neden Cumhuriyet Dönemi denir?

3

Beytülhikme'nin bilime katkısını örnekle.

4

Endülüs'ün Avrupa'ya etkisini açıkla.

5

İslam Medeniyeti'nin ortak mirasa bir katkısını kanıtla.

Kendimi Değerlendiriyorum

Dönemleri sıralayabiliyorum

Katkıları alanlarına göre ayırabiliyorum

Kanıt kullanabiliyorum

Bugünkü çalışmam
yarınki başarımın
temeli!